

Rok 18. Przedpłata w Poznaniu: kwartalnie 1 M., z odnosz. do d mu 1,25 M., miesięcznie 35 f, z odnoszeniem 45 f. WIELKOPOLANIN wychodzi codziennie. REDAKCYA: Wielkie Garbary nr. 50. **Poznań, czwartek 22 marca 1900.** Przedpłata na pocztach: kwartalnie 1 markę. INSERATY: od wiersza drobnego 25 f. REKOPISÓW się nie zwraca. EKSPEDYCYA: ulica Wodna numer 15. **Nr 66.**

„Wielkopolanina“ już można zapisywać. „Wielkopolanin kosztuje

1 markę kwartalnie.

„Wielkopolanina“ zapisywać można na wszystkich pocztach.

„Wielkopolanin“ zapisany jest w cenniku pocztowym w wykazie głównym (Hauptbuch 2-te Abth.) pod *T.* nr. 127.

„Wielkopolanin“ dołącza dla czytelników dodatek „Ognisko Domowe“ wraz z „Pasiecznikiem“ i prowadzi „Obronę prawną“ dla swych przyjaciół bezpłatnie.

Zaznaczyliśmy

już w dwóch artykułach, że oświadczenie p. Wyczyńskiego i towarzyszy miałoby jakieś znaczenie, gdyby ci panowie, wymieniając ogólną sumę akcyi Banku Związku Spółek Zarobkowych, zakupionych przez Spółki, byli równocześnie wymienili ogólną sumę fuduszów rezerwowych Spółek, i choć w przybliżeniu byli podali, jak wysoko są Spółki akredytowane w Banku Związku Spółek Zarobkowych. Podnosimy po raz trzeci, że opuszczenie tych koniecznych i niezbędnych zestawień i porównań wywołuje wrażenie, jakby ci panowie chcieli rzuceniem cyfry **257,000** wywołać przestrach.

Po raz trzeci powtarzamy, że opuszczenie wyjaśnienia stosunku ogólnej sumy akcyi Banku Związku Spółek Zarobkowych do ogólnej sumy funduszów rezerwowych Spółek uważamy za błąd **wielki i kardynalny**. Błąd to tem większy, że popełnili go prawnicy, mężowie dojrzali, osoby które bez trudu byłyby się mogły postarać o dokładne informacye i zestawienia. Błąd to tem większy, że całe oświadczenie ujęte w formę krótką, mogło wywołać złudzenie bezstronnej rzeczowości, że cały sposób zredagowania wskazywał na to, że odezwa była wypływem głębszej rozwagi, skupionego zastanowienia i wydaną była z całą świadomością wielkiej odpowiedzialności.

Wobec tego wszystkiego możemy tylko wyrazić uczucie głębokiego żalu, że mężowie takiej nauki i wiedzy taką popełnili łagodnie się wyrażając nieformalność.

Dziennikarzowi, zacietrzewionemu stronniczością, trawionemu niechęcią do osób, zmuszonemu pisać szybko, formułować w oka mgnieniu, prędzej się jeszcze taką nieformalność wybaczy — jest ona też mniej szkodliwą, ponieważ wszyscy znają te ujemne strony występowania pewnych pism. Inna rzecz, gdy występuje grono obywateli i publikuje produkt swej myśli i wyraz swego przekonania. Tam powinno być wszystko uzasadnione jasno i bez żadnych wątpliwości.

Z naszej strony możemy oświadczyć, że bodaj jeszcze nigdy nie otrzymaliśmy w sprawie tak niezmiernej wagi oświadczenia, równie mało uzasadnionego i równie mało gruntownego. Tyle o tem oświadczeniu.

Na oświadczenie p. Wyczyńskiego i towarzyszy odpowiada również „Goniec Wielkopolski“. Opowiedź równa się co do zasady naszej odpowiedzi, ujęta jest tylko w inną formę.

„Goniec Wielkopolski“ pisze — a widać, że pisał ktoś dobrze znający stosunki Spółek:

„W deklaracyi p. Wycz, wyrazono się nasamprzód, iż „kupowanie akcyi Banku Związku przez Spółki jest w danym razie niebezpieczne“.

Przeczytawszy to, mógłby niejeden zapytać się, jaki stosunek liczebny zachodzi pomiędzy sumą akcyi Banku Związku, nabytych przez Spółki, do sumy ich funduszy rezerwowych. (Jest to więc to samo pytanie, które i my stawiliśmy. Przypisek Red.). Stosunek ten przedstawia się mniejwięcej tak, jak **1** do **8**, czyli, że fundusze rezerwowe Spółek na pokrywanie nieprzewidzianych jakich nadzwyczajnych strat są **8** razy tak wielkie, jak suma akcyi Banku przez Spółki zakupiona, a przynosząca im w formie dywidendy 6 proc.

W dalszym ciągu odezwy jest mowa o tem, że kapitał Spółek w akcyach ulokowany, jest unieruchomiony dla nich, czyli umartwiony. Należy tu dla jaśniejszego pojęcia zaznaczyć, iż każda Spółka posiadająca akcye Banku Związku, ma w tymże swoje „conto corrente“ czyli kredyt gotowy na każde zawołanie, aż do wysokości wziętych akcyi, kapitał więc w akcyach umieszczony pozornie jest tylko uwięziony, istotnie bowiem za każdą potrzebą i na każde zawołanie jest w kasie bankowej dla Spółek do dyspozycyi. Są nadto Spółki nie mające innych źródeł kredytowych, jak **właśnie „Bank Związku“**, korzystające z kredytu znacznie po nad sumę akcyi; **dla tych więc Spółek suma złożona w akcyach nie jest unieruchomieniem kapitału, ale raczej uprzystępnieniem kapitałów kredytowych.**

Co zaś do Spółek silnych i nie potrzebujących kredytu w Banku Związku Spółek Zarobkowych pisze słusznie „Goniec Wielkopolski“: W tych Spółkach kwestya unieuruchomienia pewnej sumy, procentującej się dobrze, o tyle nie odgrywa roli, że właśnie w kapitały opływają. — Chodzi zaś nie o pewną część Spółek, lecz o wszystkie Spółki, dla których bank ma być kredytowym regulatorem, służąc do przyjmowania zbytnich a udzielenia zapotrzebowanych kapitałów.“

Tyle „Goniec Wielkopolski.“

Konstatujemy nasamprzód, że z pism polskich w całym zaborze pruskim jedyny „Orędownik“ z zaciętością, pismu temu właściwą, prowadził przez przeszło półtora roku agitacyą przeciwko Bankowi Związku Spł. Zarob. i przeciwko zakupywaniu akcyi.

Żadne z pism nie odezwało się przeciw „Orędownikowi“, bo najpierw i nam i czytelnikom wstrętnem jest zbijanie tych niesłychanych a ciągłych napaści, a powtóre mamy to przekonanie, że ludzie myślący nie pójdą na lep bałamuctw tyle razy powtarzanych i tyle razy zbijanych.

Jak nazwać postępowanie „Orędownika“, sąd o tem pozostawiamy czytelnikom. My wyrażamy raz jeszcze nasze głębokie przekonanie, że zarządy Spółek w własnym, dobrze zrozumianym interesie, powinny przystąpić niezwłocznie do zakupna nowych akcyi, a nie wierzyć pismom, które niejako za cel życia sobie postawiły przeszkadzać wszelkiej pracy organicznej i rozwojowi opartemu na tej pracy i burzyć to, co z wielkim trudem stworzonem zostało.

Walne zebranie

Kółek rolniczych zagaił Patron p. Maksymilian Jackowski wczoraj, we wtorek, o godz. 3 kwadr. na jedenastą na wielkiej sali bazarowej. Poprzednio odbyła się Msza św. na intencyą zebrania. Powitawszy p. Patron licznych, bo całą salę zapełniających delegatów, przemówił do nich wyrazem radości, że ich widzi tylu i po krótce wspomniał o celu Kółek rolniczych i o tem co one dotychczas zdziałały.

Na sekretarzy powołał potem czcigodny p. Patron pp. Furnę ze Sumowa i Karolaka, sekretarza Kółka łojewskiego. Na ławników powołał pp. Malaka, X. dziekana Leśnika, wicepatrona J. Chłapowskiego, Jul. Brzeskiego i gosp. Kampę z Jarząbkowa. Wspomniał o licznych stratach, które Kółka poniosły przez śmierć 9 prezesów i wezwał dla uczczenia ich pamięci przez powstanie z miejsc, co też uczyniono.

Następnie odczytał jeden z sekretarzy porządek obrad, przyjęto go, a pan Patron zabrawszy znów głos wspomniał, że w obecnem gronie znajduje się Jubilat 25-letni, tj. p. Julian Brzeski z Krotoszyna, który od początku zawiązania się Kółek był pilnym i zasłużonym około ich rozwoju prezesem, za co mu się należy uznanie publiczne. Powstano z miejsc na uczczenie tych zasług dla dobra społecznego. Następnie p. Patron oświadczył, że przybył na zebranie prezes Tow. Centralnego Rolniczego na W. Ks. Poznańskie p. hr St. Żółtowski i tego również przez powstanie z miejsc powitano i uczczono.

Nastąpiły wykłady objęte porządkiem obrad. Pierwszym mówcą był p. Majchrzycki, członek Kółka kórnickiego a przemawiał na temat: „O utrzymaniu ziemi“. — Wypracowanie to było obszerne i obejmowało charakterystykę całego działania rolnika włościanina, począwszy od rodziców a skończywszy na dzieciach, jakiemi być powinny, by ziemię przez ojców odziedziczoną zdołały w rękach utrzymać. Po odczycie tej pracy nastąpiły rzęsiste oklaski, a p. Patron na wniosek pod tym względem podany, oświadczył, że praca ta będzie oddrukowaną i członkom Kółek rozdawaną przy sposobności walnych zebrań.

Następnie przemawiał wicepatron p. Józef Chłapowski z Rzegocina na temat: „O drobnych żyjątkach w obornika i ziemi urodzajnej.“ — Treścią tego wykładu było powiadomienie zebranych, że tak w roli jak w nawozie odkryto przy pomocy mikroskopu, tj. kilkutysięcznego powiększenia, grzybki t. zw. bakterye, które przyczyniają się do rozkładu materyi. Podawał p. prelegent sposoby, jak uchronić się od działania bakteryi szkodliwych, a więc jak się obchodzić z nawozem, by z niego korzyść odnosić. Po ukończeniu podziękowano oklaskami p. prelegentowi za ten pouczający zupełnie nowego rodzaju wykład — a p. Patron udzielił głosu p. dr. Bronikowskiemu do wykładu „O głębokiej uprawie roli.“ I ten wykład zajął sporo czasu, a był bardzo pouczająco opracowany, za co p. prelegentowi oddano uznanie oklaskami.

Ponieważ wykłady się przeciągły, nie można było wszystkich programem objętych odczytać — tylko p. Patron przemawiał nawołując zebranych do rachunkowości oraz do zabezpieczania się od szkód powstałych z gradu i ognia, a w końcu o coraz więcej szerzącej się niebezpiecznej zabawie w karty.

W końcu zabrał głos jeszcze jeden z delegatów i wspomniał, że Panowie na kraj ściągnęli wielką klęskę, sprowadziwszy króliki, które teraz we wielu okolicach — jak n. p. w Jarocińskiem, tak się rozmnożyły, iż nie ma sposobu ich wytępić. X. dziekan Wiśniewski na to odpowiedział, że królików nikt nie sprowadzał, one same przyszły od Francyi, a przytem i ludzie wiejscy się do tego przyczynili chowając je w swych chałupach, a one uciekłszy zdziczały i z powodu wielkiej mnożności, coraz więcej zagrażają rolnikom, tępiąc zboża w polu. Pan Łubieński z Kiączyna oświadczył, że każdy o każdej porze ma prawo strzelania, lub tępienia ich wszelkiemi sposobami, gdy nie ma polowania potrzebuje się tylko udać do landratury, a tam mu udzielą upoważnienia do tępienia tych szkodliwych zwierzątek.

Nastąpiło potem ważna sprawa Patronatu.

Pan Patron czując, że siły żywotne nie pozwalają mu oddawać się całkowicie na usługi społeczeństwa postanowił postarać się o zastępcę, a w dalszym czasie o następce. Takiego upatrzył sobie w osobie wicepatrona p. Józefa Chłapowskiego z Rzegocina, a gdy po długich naleganiach udało mu się skłonić go do tego, poprosił Zarząd Centralny Towarzystwa Rolniczego o udzielenie upoważnienia. Z tą gotową sprawą stanął pan Patron przed niniejszem Walnem Zebraniem, a wszyscy zebrani radośnie wybór ten potwierdzili. Tak sprawę gładko załatwiono; odzywały się głosy: „byle nas pan Patron, czcigodny Ojciec nasz nie opuszczał!

P. Patron wzruszony temi dowodami przywiązania, przyrzekł, że o tem wcale nie myśli, ale pragnie się zabezpieczyć na wszelki przypadek. Na tej sprawie obrady zakończono i pan Patron solwował posiedzenie o godzinie pół do trzeciej.

Sprawozdanie z czynności Kółek rolniczych podamy w następnym numerze.

Wiadomości polityczne.

Niemcy. (Z parlamentu.) Berlin 20 marca. W parlamencie toczyły się obrady nad sprawą czeków pocztowych.

Wojna Anglo-Transwaalska. Do Londynu donoszą, że w Pretoryi utworzył się oddział z kobiet, liczący dwa tysiące wojowniczek. Wiadomość, że burowie zamierzają zburzyć Johannesburskie kopalnie złota jest nieprawdziwą. „Herald“, pismo amerykańskie, ogłasza, że Krüger. oświadczył, iż burowie walczyć będą do upadłego. Krüger nie spodziewa się pomocy od mocarstw, cieszą go jednak sympatye burom okazywane ze strony mocarstw. Transwaal gotów jest każdego czasu do zawarcia pokoju, lecz tylko na podstawie zupełnej niezależności. Transwaal zażąda także, aby powstańców w Natalu i kolonii Kapu uważano za partyą wiodącą wojnę.

Galicya. „Głos Narodu“ donosi, że włościanie z Kopalni i Kurowa pod Bochnią wtargnąwszy przemocą do lasu, poranili niebezpiecznie leśniczego, który zabronił im ścinać drzewa Według twierdzenia włościan, X. Stojałowski zapewnił ich, że w razie jego wyboru las stanie się ich własnością! W tej ostatniej okolicy włościanie z nieznanych przyczyn podpalili oranżeryą właściciela ziemskiego, Majsnera.

Austrya. W sobotę nowy burmistrz staroczech, dr. Srb, został wprowadzony w urzędowanie. Młodoczesi nie stawili się na uroczystość. Namiestnik, hr. Condenhowe, odebrawszy od dr. Srba przysięgę, wyraził przekonanie, że będzie się starał zarządzać miastem w sposób sprawiedliwy i bezstronny, bez protegowania i prześladowania jakiejkolwiek narodowości lub wyznania. Dr. Srb, który zamiast we fraku przybył na uroczystość w czamarce narodowej, odpowiedział, że w urzędowaniu swojem kierować się będzie tylko względami sprawiedliwości, co nie powstrzyma go jednak od jaknajenergiczniejszej obrony praw narodu i języka czeskiego. Obejmując klejnoty koronne królów czeskich, pierwszy burmistrz Pragi staje się przez to powołanym obrońcą tradycyi prawnopolitycznych. Tak więc — skończył dr. Srb — nie mogę objąć swego urzędu ze wznioślejszem uczuciem, jak wyrażając nadzieję, że dzwony Wyszehradu i Hradczyna w czasie jak najbliższym odezwą się wzniosłym hymnem, aby powitać przy koronacyi naszego króla. Ustęp ten, oraz okoliczność, że nowy burmistrz przemawiał wyłącznie w języku czeskim, wywołały w kołach niemieckich wielkie niezadowolenie.

— Wiedeń, 20 marca. Strejk w okręgach górniczych czeskich należy uważać za skończony.

Rosya. W ministerstwie spraw zewnętrznych wypracowano podobno komunikat, który ma być odpowiedzią na prośbę Krügera o interwencyą. Komunikat uzyskał podobno aprobatę Francyi i Niemiec, a także aprobatę cara. W komunikacie tym wyrażono wobe Anglii życzenie bardzo poważne, aby pomyślała o pokoju.

Włochy. W procesie Notarbartola zanosi się bodaj na nowe niespodzianki. Chwilowo proces zawieszono i wytoczono śledztwo kilku świadkom, podejrzanym o złożenie fałszywych zeznań. W związku z tem niektóre pisma oświadczają, że dalszy proces wykaże winę nietylko uwięzionego już posła Pallizollo, lecz również „pewnej osobistości, która zajmuje wyjątkowe stanowisko prawnicze i dla tego nie może być aresztowania.“ Czy to ma być minister sprawiedliwości.

---

* **Wybory uzupełniające do sejmu** z okręgu wyborczego wałecko złotowskiego odbędą się w Jastrowie w piątek 23 b. m. o godzinie 10 przed południem. Walmani polscy stawić się powinni o 9 w hotelu Rungego. Spodziewać się należy, że staną jak jeden maż i oddadzą swe głosy na kandydata polskiego księdza proboszcza Kackiego z Wałdowa. —

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 21 marca.

Uczmy dzieci pisać i czytać po polsku.

* Na »Chleb św. Antoniego«: C. K. z Opalenicy 1 mk. — Razem złożono 6,35 mk.

* Repertuar. Dziś, w środę; »Jarmark małżeński«, arcykomiczna komedya w trzech aktach, z niemieckiego, po zwykłych cenach. — W czwartek na benefis pana Czesława Knapczyńskiego ukaże się nowość: »Dymitr Samozwaniec, Car ruski«, sztuka w 5 aktach przez Schillera i Laubego, abonament uchylony. — W sobotę druga premiera: »Romantyczni«, przez Edmunda Rostanda. — W niedzielę po południu o 3-ciej (ostatnie popołudniowe przedstawienie przed świętami) danym będzie dramat w 8 obrazach! »Przeor Paulinów, czyli Obrona Częstochowy«. Ceny do połowy zniżone.

* Poznań. (Urząd stanu cywilnego, dnia 2ą b. m.) Zapowiedzi: Zecer W. Seeland z E. Walde. Zegarmistrz J. Koffer z M. Oberländer. Policyant K. Brame z E. Gesche. Sierżant A. Tischler z K. Kadler. Sierżant E. Seidlitz z L. Mosanz. Śluby: Technik B. Kirschte z M. Rosenow. Urodziny: Syna: Mularz Ludwig Śniegowski. Córki: Mistrz rzeźn. Jan Czechowski. Robotnik M. Wujewski. Bliźnięta (2 chłopców): Policyant Jan Porzynski. — Umarli: Oficer Fr. Brunk 48 l. T. Jessel 79 l. Szewc N. Cichocki 49 l. Wład. Szczepański 15 l. Cecylia Pokrywska 3 mies.

* Poznań. Na rozbijanie lodów we Warcie na początku marca podobno wydano 90 tysięcy marek. Rzecz niepodobna do wiary. Woda w Pogorzelicy opada.

* Poznań. Na zebraniu Towarzystwa Młodych Przemysłowców wczoraj we wtorek miał wykład pan dr. Karwowski: »O pielęgnowaniu i chorobach skóry ludzkiej.« Pan dr. K. dał nasamprzód ogólny pogląd na pielęgnowanie ciała we wiekach starożytnych — potem przeszedł do wieków średnich i do nowożytnych, omawiając co pod tym względem zdziałano. Na obok wystawionej tablicy dał rysunkiem pogląd, jak wygląda skóra na ciele naszem badana pod mikroskopem i jak ją pielęgnować należy według dzisiejszych zasad hygieny. Omawiał w dalszym ciągu, jaki wpływ na skórę wywiera powietrze i woda i polecał sposoby. jakie używać należy do zachowania czystości zewnętrznej powłoki. Liczne grono słuchaczy przysłuchiwało się tym wywodom z uwagą, a po ukończonym wykładzie zawiązała się dyskusya oraz prośby do p. Prelegenta o rozmaite objaśnienia, w końcu wyrażono prośbę, aby pan Doktor jeszcze kiedykolwiek w tej sprawie łaskawie przybył z wykładem. Po uzyskaniu przychylnej odpowiedzi, jaką prezes Towarz. zakomunikował zebranym — toczyły się obrady nad wewnętrznemi sprawami Towarzystwa.

* Poczta prywatna Hansy od 1 kwietnia przestaje być czynną, za to cesarska poczta poczyniła najrozmaitsze zniżenia taryfy pocztowej i tak: listy, które za opłatą 10 fen ważyć mogły tylko do 15 gramów, teraz mogą być cięższemi o 5 gramów. Za listy w miejscu płacić się będzie 5 fen., za karty pocztowe 2 fen. — za druki do 50 gramów 2 f. (dotąd 3 fen.), za 100 gramów 3 fen. (dotąd 5 fen), za druki do 250 gramów 5 fen. (dotąd 10 fen.), za druki do 350 gramów 10 (dotąd 20 fen.)

* Jak kamienice w Poznaniu drożeją, świadczy przykład następujący. Pani Czerniejewska ze Środy kupiła kamienicę przy St. Rynku od spadkobierców Kaula za 198,000 m. Kamienicę tę Kaul przed czterema laty chciał sprzedać za 160,000, a kupił ją przed dwudziestu czy więcej laty za 99,000 mk.

* Jerzyce. (Urząd stanu cywilnego, dnia 3-16 b. m.) Zapowiedzi: Kupiec Józef Gersmann z L. Lewinsohn. Urzędnik gosp. Józef Rabski z Ter. Bączyk. Urodziny: Syna: Rob. Józ. Michalak. Rob. Tomasz Marchewka. Rob. R. Hoedt. Rob. Stanisław Schulz. Rob. And. Napierała. Piekarz Fel. Datkiewicz. Rob. Winc. Schneider. Rob. A. Górny. Oficer L. Stockel. Rob. Adam Madajewski. Rob. Wojc. Czajka. Sekr. Wojc. Szeląg. Mularz K. Jänsch. Rob. Wal. Gimpertowicz. Ślósarz Winc. Rzaniak. Sztukator Stef. Krystek. Właśc. Józ Szeląg. Mistrz stol. Władysł. Czyprycki. Zecer W. Fengler. Rob. L. Jędrzyka. Puszkarz H. Wolf. Sierżant E. Mosig. Malarz T. Karabasz. Córki: Rob. Tom. Koczorowski. Mul. Andrz. Lonc. Rob. Kaźm. Polczyński. Czel. piekarski A. Roszkiowicz. Rob. Jan Brukwiński. Rob. A. Siedler. Brukarz Franc. Józefowski. Podoficeę K. Gebert. Czel. ślós. Stefan Lisiecki. Rob. J. Turton. Sprzedawacz Jan Zychowicz. Woźn. Ant, Błażejewski. Umarli: E. Sommerfeld 4 godz. Fr. Sommerfeld 6 i pół godz. E. May 5 mies. Michał Buszka 1 i pół roku. Bronisława Stachowiak 1 rok. Czel. cies. Tom. Gromadziński 80 l. Adam Pierzchawka 3 mies. Wd. E. Holzapfel ur. Dunst 74 l. Józef Krystek 4 godziny. Józef Grabarczyk 3 l. Wd. Sew. Samulska ur. Pietruszka 53 l. J. Kamińska 6 i pół miesiąca. A. Dürre 1 rok. Mar. Scholz 22 dni. Stan. Wojtkowiak 6 i pół mies.

* Jerzyce. Robotnicy fabryki akcyjnej nawozów sztucznych pod firmą M. Milcha w liczbie 270 urządzili bezrobocie, domagając się podwyższenia zapłaty o 50 procent. Administrator fabryki przyzwolił na 10 procent, ale oni nie przystali i zażądali zaległego zarobku oraz wydania papierów. Przywołano policyantów, fabrykę zamknięto, ludziom wypłacono zaległości. Na drugi dzień zbierali się gromadnie, ale ich do fabryki nie wpuszczono. Podwyższenia żądają z powodu podrożenia cen na wszelkie artykuły spożywcze.

* Sprawa morderstwa chojnickiego jeszcze nie jest wyjaśnioną. W czwartek chłopczyk znalazł na cmentarzu ewangielickim prawe ramię ludzkie. Zdaje się, że je krótko przed tem ktoś przerzucił przez kraty. W sobotę, jak telegrafują do grudziądzkiego »Gesellige«, znaleziono w pobliżu kościoła katolickiego podspodnie zamordowanego. Oczywiście uczestnicy morderstwa pozbywają się rzeczy, które w razie rewizyi mogłyby się przyczynić do wykrycia morderstwa. Wór, w którym się mieścił tułów zamordowanego, a który miał znak H. W. 3742, posiadał swego czasu pewien tutejszy krawiec. Nie wie on jednak, komu go oddał. Prokuratorya mniema, że gimnazyastę Ernesta Wintera zwabiono do jakiegoś domu, tam go zamordowano, ciało jego poćwiertowano, aby łatwiej części usunąć. Morderca znał się na rzeźnictwie, o czem świadczy sposób rozcinania zwłok. — W czwartek odbywały się też poszukiwania w obecności burmistrza i prokuratora mianowicie w budynkach położonych w pobliżu jeziora mnichowskiego i po wszystkich ogrodach. Po południu poddano szczegółowej rewizyi wnętrze synagogi, jednakże i tam nic nie znaleziono. Sprawa gmatwa się jeszcze przez to, że równocześnie, 11-go b. m., znikł tam jeszcze jeden młodzieniec, Paweł Bülow, 17 lat mający, pochodzący z Jeziorek. Wypuszczono go tego dnia z miejskiego domu chorych, ale u swoich jeszcze się nie stawił.

* Środa. Służąca Eufrozyna Jachowska otrzymała złoty krzyż zasługi, dla tego, że w rodzinie państwa Czaplickich pozostaje w służbie bez przerwy lat 40.

* Międzyrzec. W preparandce tutejszej złożyło egzamin do semiryum 30 aspirantów. Z Polaków złożyło pp. Matczak, Kałużny, Nawrocki, Niezielewski, Nowaczyński, Obarski, Swoboda, Szókalski, Szukalski, Walczak i Wróż.

* Kijów. Dopiero teraz pokazuje się, ile nieszczęść i szkód wyrządziła trzydniowa zawieja w południowej Rosyi. Po stopnieniu śniegów w powiecie kijowskim znaleziono 20 ludzi zmarżłych — a w innych powiatach także liczne trupy ludzkie i końskie.

* Monachium, d. 18. 3. 1900. Aby niejednego od szkody ustrzedz proszę Szanowną Redakcyą to ogłosić. Niejakiś Stefan Pöhlmann, gospodarz rodem z Ostrzeszowa, obecnie na Górnym Śląsku w Królewskiej Hucie. Ten człowiek włóczy się od miasta do miasta i pod rozmaitemi pozorami naciąga Polaków. Niechcąc być pokrzywdzonym — niech się każdy przed tym człowiekiem strzeże.

* W Pichelbergu w Styryi pewien młodzieniec nazwiskiem Lukuyar wpadł do mieszkania wdowy Gaberc i dał 5 strzałów z rewolwera do niej — naturalnie pozbawił ją życia. Stawiony przed sąd zeznał, że ją zabił z rozmysłem, albowiem przekonał się, że to ciota. Skazano go na karę śmierci. Tak to pomiędzy ludnością niemiecką pełno jeszcze zabobonów średniowiecznych — a nas pomawiają o barbarzystwo.

* Peszt, 20 marca. Pomiędzy Kaloczem a Pakszą utonęło 20 gospodarzy, przeprawiających się przez Dunaj w czasie burzy.

* Kalendarz. Czwartek 22 marca: Bazyliego, Pawła b. Wschód słońca o godzinie 5 minut 59, zachód o godzinie 6 minut 15.

Ruch w Towarzystwach.

* Nadzwyczajne walne zebranie Towarzystwa cechowej czeladzi garncarskiej w Poznanir odbędzie się w czwartek, dnia 22 marca wieczorem o godzinie 7 w lokalu p. Banaszaka, przy ulicy Szkólnej nr. 4. Dla ważnych spraw uprasza się szanownych członków o liczne i punktualnie przybycie. Zarząd.

* Zwyczajne zebranie Towarzystwa »Ognisko« odbędzie się w czwartek, dnia 22 marca punktualnie o godzinie 9 wieczorem w lokalu p Ratajczaka, przy ulicy Wrocławskiej nr. 19. Na porządku obrad odczyt, oraz ważne sprawy. Szanownych członków upraszamy o jak najliczniejszy udział. Goście mile widziani.

Zarząd.

* Berlin. Towarzystwo polsko-katolickie Robotników pod wezwaniem św. Józefa zakupiło mszą św., przy której członkowie przystępowali do stołu Panskiego, także będzie

---

929

Pan Wołodyjowski.

Powieść historyczna

Henryka Sienkiewicza.

(Dokończenie.)

Z pomniejszych zaś szalał najbardziej pan Ruszczyc, porywając tak jeźdźców, jak wilk porywa wełniste barany, stadem chodzące. Siła dokazał także pan Skrzetuski, koło którego synowie, nakształt lwiąt rozżartych, walczyli. Ze smutkiem i żałością rozmyślali potem ci rycerze, czegoby w takim dniu nie dokazał szermierz nad szermierze, pan Wołodyjowski, gdyby nie to, że od roku już w Bogu, w sławie i w ziemi spoczywał. Inni wszakże, którzy w jego szkole uczyli się walczyć, zebrali dość chwały dla niego i dla siebie na owem polu.

W tej wznowionej bitwie, z dawnych chreptiowskich rycerzy, prócz pana Nowowiejskiego, dwóch poległo: pan Motowidło i groźny łucznik, pan Muszalski. Panu Motowidle kilka na raz kul pierś przeszyło, a on zwalił się jak dąb, który kresu dobiegł. Naoczni świadkowie mówili, że poległ z rąk tych braci kozaków, którzy, pod wodzą Hohola, przy Husseinie walczyli do ostatka przeciw matce i chrześcijaństwu walczyli. Pan Muszalski zaś — rzecz dziwna! — od strzały zginął, którą jakowyś Turczyn w ucieczce nań wypuścił. Gardło mu ona nawskroś przebiła, w chwili właśnie, gdy po zupełnym już pogromie pogan, sięgnął ręką do sahajdaka, chcąc jeszcze kilku niechybnych gońców śmierci za pierzchającymi wypuścić. Jego dusza musiała się z duszą Dydiuka połączyć, aby zawartą na galerze tureckiej przyjaźń węzłami waleczności utrwalić. Dawni kompanowie chreptiowscy odnaleźli po bitwie trzy ciała i rzewnemi je żegnali łzami, chociaż zazdrościli tak sławnej śmierci. Pan Nowowiejski miał uśmiech na ustach i cichą pogodę w twarzy; pan Motowidło zdawał się spać spokojnie, a pan Muszalski oczy miał wzniesione w górę, jakby się modlił. Pochowano ich razem, na tem sławnem chocimskiem polu pod skałą, na której na wieczną rzeczy pamięć kazano wyryć trzy ich nazwiska pod krzyżem.

Wódz całej armii tureckiej, Hussein basza, ocalił się na szybkim anatolskim koniu ucieczką, lecz po to tylko, by w Stambule sznurek jedwabny z rąk sułtana otrzymać. Ze świetnej armii tureckiej małe tylko watahy zdołały wynieść zdrowe głowy z pogromu. Ostatnie zastępy Husseinowej jazdy wojska Rzeczypospolitej podawały sobie w ręce, i to w ten sposób, że hetman polny naganiał je wielkiemu, ten hetmanom litewskim, tamci znów polnemu i tak szło koleją, póki nie wyginęli prawie wszyscy. Z jańczarów nie ocalił się niemal nikt. Cały ogromny obóz spłynął krwią, pomieszaną z deszczem i śniegiem, trupa zaś tyle leżało, że tylko mrozy, krucy i wilcy zapobiegli zarazie, jaka z ciał gnijących wstawać zwykła. Polskie wojska wpadły w tak wielki zapał bojowy, że jeszcze nie odsapnąwszy dobrze po bitwie, Chocim zdobyły. W samym obozie łupy wzięto niezmierne. Sto dwadzieścia dział, z niemi trzysta chorągwi i znaków, przesłał hetman wielki z owego pola, na którem po raz już drugi w ciągu wieku szabla polska święciła tryumf znamienity.

Sam pan Sobieski stanął w kapią cym od złota i bisiorów namiocie Husseina baszy i z niego wieści o szczęśliwem zwycięstwie na wszystkie strony przez lotnych gońców rozsyłał. Zaczem zebrały się jazda i piechota, wszystkie chorągwie polskie, litewskie i kozackie, całe wojsko stanęło w bojowej sprawie. Odprawiono dziękczynne nabożeństwo — i na tym samym majdanie, na którym jeszcze dnia wczorajszego muezinowie wykrzykiwali: „Lacha il Allah!“ — brzmiała pieśń: „Te Deum laudamus.“

Hetman słuchał mszy i pieśni, krzyżem leżąc, a gdy powstał, łzy radości ciekły mu po dostojnem obliczu. Na ów widok zastępy rycerstwa, nie otarte jeszcze z krwi, drżące jeszcze z wysilenia po bitwie, wydały po trzykroć gromki okrzyk:

— Vivat Joannes victor!!!

A w dziesięć lat później, gdy majestat króla Jana III-go obalił w proch potęgę turecką pod Wiedniem, okrzyk ów powtarzano od mórz do mórz, od gór do gór, wszędy po świecie, gdzie tylko dzwony wołały wiernych na modlitwę....

Koniec.

polskie kazanie, w niedzielę, dnia 25 marca w kościele św. Sebastyana, przy Gartenplac. Szanownych rodaków prosimy o jak najliczniejszy udział — także szanowne Towarzystwa, które posiadają chorągiew, jak najuprzejmiej zaprasza Zarząd.

* **Krotoszyn.** Sprawozdanie z działalności Katolickiego Towarzystwa Robotników Polskich w Krotoszynie. Pod umiejętnem i energicznem przewodnictwem Patrona X. J. Bronisza Towarzystwo jak najpomyślniej się rozwija. W ubiegłym roku odbyło się jedno walne i dziesięć zwyczajnych zebrań, na których było 8 odczytów, i to jeden przez członka honorowego, siedem przez członków czynnych. Po wspólnej spowiedzi i Komunii św. przystępowali członkowie dwa razy. — Wsparcie z dobrowolnych składek otrzymało trzech członków. Zabaw miało Towarzystwa trzy, pierwsza 12 lutego wieczorek z deklamacyami, druga 18 czerwca wycieczka do Grzegorzewa, trzecia 29 października wieczorek, na którem odegrano sztukę »Werbel domowy«. Do upiększenia tych zabaw, przyczyniło się Koło śpiewackie, które w Towarzystwie założono. W bibliotece znajduje się 128 książek, są własnością Towarz. Z gazet abonuje Towarz. »Wielkopolanina« i »Pracę«. Także posiada Towarzystwo kasę pogrzebową i kasę oszczędności. Na początku roku liczyło Towarzystwo 4 członków Duchownych, 3 honorowych i 267 czynnych. W ciągu roku przystąpiło: 1 Duchowny, 3 honorowych i 43 członków czynnych, — umarło 3, wykreślono 2, — przechodzi na rok bieżący 5 członków Duchownych, 6 honorowych i 302 członków czynnych. — Stan kasy Towarzystwa: remanent z roku 1898 mk. 26,68, dochód 339,30 m. Rozchód 184,35 mk. Przechodzi na rok bieżący 181,63 mk. Z małemi wyjątkami pozostał skład zarządu niezmieniony.

Piotr Jańczak, sekretarz.

Obrona prawna.

* Panu M. w S. odpowiadamy: Jeżeli grunt w gminie położony, który nabył dziedzic, przyłączony jest do gminnego okręgu polowania, to ten, któremu służy prawo polowania na całym okręgu, ma też prawo polowania na całym gruncie dziedzica; dziedzic zaś żadnego pawa polowania na tym gruncie nie ma.

* Pani D. K. 101 z Wildy odpowiadamy: Ponieważ stósunek prawny, co do komornego pomiędzy panią a właścicielem istniejący, reguluje się podług dawniejszego prawa, a nie podług nowego kodeksu cywilnego — przeto Pani z powodu, że sklep został wodą zalany, nie masz do właściciela żadnych pretensyi. — Jeżeli Pani wskutek zalania wodą pomieszkania używać nie możesz, to możesz Pani albo się wyprowadzić, albo też gospodarza do wypompowania wody zawezwać; dopiero, gdy on tego nie uczyni, wolno Pani wypompować wodę na jego koszt.

* Panu T. J. odpowiadamy: Jeżeli wydzierżawiający nie chce Panu pomieszkania oddać w należytym stanie, to Pan możesz zadzierżawionego pomieszkania nie przyjąć i od kontraktu odstąpić, żądając zwrotu zadatku, albo się do mieszkania wprowadzić — i je na koszt właściciela kazać do porządku doprowadzić. Pięć fenygów odnośnego ma listowy nawet od takiej przesyłki pieniężnej do żądania, która pod adresem »militaria« nadchodzi.

* Panu J. S. W. odpowiadamy: Kart polowania nie wydaje się na okręgi, tylko osobom. Kto posiada kartę polowania, może polować, gdzie chce, byleby do tego miał prawo.

* Panu W. B. 50 odpowiadamy: Jeżeli Pan miałeś to, o co Pan skarżyłeś, do żądania, to nie trzeba było się godzić; skoro zaś Pan się zgodziłeś, to przez to sprawa została ubitą i wznawiać procesu Pan nie możesz. — Również nie możesz Pan robić zażalenia na sędziego, bo on do zgody Pana nie zmuszał, tylko Pańską całą pretensyą za niesłuszną uważał.

* Panu B. W. 72 odpowiadamy: Dzierżawca trawy musi swoim trzem spólnikom wynagrodzić wszelką szkodę, jaka im przez to powstała, że im prawo ich do tej trawy przez to odebrał, iż komu innemu ją wydzierżawił. Umowa bowiem pomiędzy czterema spólnikami zawarta, że wszyscy czterej do tej trawy należeć będą, jest zupełnie ważna, bo opiera się na poleceniu i na jego wykonaniu.

* Panu A. R. K. odpowiadamy: Jeżeli tak jest, jak Pan przedstawia i osoba ta już miała z kim innym nieślubne dziecko, nie może ona żądać alimentów.

Wiadomości literackie.

* **»Poradnika Gosp.«** wyszedł nr. 11 i zawiera treść następującą: Odnowienie przedpłaty. Wiadomości od Patronatu. Praktyczne wskazówki dotyczące wiosennych obsiewów. O smarowaniu dachów papowych. Sztuczny nawóz pod cykoryą. W sprawie marglowania. Środki na wszy u cieląt. Jak leczyć liszaje u cieląt. W jakich warunkach można siać amerykańską koniczynę. Co czynić, aby groch nie wylegał? Sadzenie mięszanych kartofli. — Uwagi o pasieniu krów melasowo-torfową paszą. — Targ na nasiona w Poznaniu. — Korespondencya Redakcyi. — Ceny zboża i płodów rolniczych. — Ogłoszenia. — Tylekrotnie polecaliśmy to pismo tak niezbędne w domu każdego rolnika. Mamy wiadomość, że wielu chcąc się przekonać — czy my pismu temu nie robimy niesłusznej reklamy, zaabonowało sobie tylko na jeden kwartał — a teraz abonują nadal i nie myślą z pismem tem się rozstawać, tak im się stało koniecznem, gdyż we wszystkich wypadkach w gospodarstwie daje ono rady i wskazówki. Patrzmy tylko w ostatni numer, ile tam różnorodnych spostrzeżeń bardzo cennych dla każdego rolnika. Minęły te czasy, w których patrzano tylko u rolników na praktyczność, a śmiano się z tych, którzy do książek zaglądali. Dziś rolnictwo oparte na naukowem badaniu przyrody daje te obfite nam właśnie plony, o jakich ojcowie, dziadowie wcale nie mieli wyobrażenia, że ziemia zdolną jest je wydawać. Zatem obok praktyki czytajmy, a mali gospodarze w pierwszym rzędzie niech zaabonują »Poradnik Gosp.«, który zapisany w cenniku pocztowym, we wykazie głównym Abtheilung II t. 97. — a kosztuje tylko 1 mk. na kwartał.

Od Redakcyi.

* Uwagę szanownych i kochanych Czytelników naszych zwracamy na to, że wielu jest takich, którzy niesłusznie piszą do redakcyi resp. do ekspedycyi i proszą o numery „Wielkopolanina“, które ich nie doszły. Zamiast dopominać się o nie u nas, niechaj się odniosą z żądaniami swemi do miejscowych urzędów pocztowych. Ani redaksya ani ekspedycya nie wiedzą kto jest abonentem „Wielkopolanina“. Poczta żąda ogółem dla każdego większego urzędu pocztowego oznaczonej liczby numerów. Z większych urzędów rozdziela poszta także oznaczoną liczbę na ajencye pocztowe więc łatwo się zdarzy, że który numer zaginie. Wszakże każdy urząd pocztowy winien się postarać czytelników pisma naszego zadowolić i przesłać braknące numery, należy się tylko w każdym przypadku dopomnieć. Co zaś do abonowania pisma oświadczamy, że zamiejscowi czytelnicy powinni koniecznie zaabonować albo u listowego, albo na poczcie, nie zaś w ekspedycyi „Wielkopolanina“. Najtańszy sposób otrzymania pisma jest abonując je na poczcie.

Ostatnie wiadomości.

Wojna Anglo - Transwaalska.

Kithener zajął bez oporu Prieskę. Powstańcy składają broń. Kithener dąży ku Mafeking, aby miasto to oswobodzić. Po oswobodzeniu Mafekingu ma Kithener ruszyć wprost na Pretoryą — stolicę Transwaalu. Roberts zaś ma się zwrócić przeciwko burom skoncentrowanym nad rzeką Vaal.

Za wszelkie podane ogłoszenia oraz reklamy Redakcya nie bierze odpowiedzialności.

Niniejsze kartki prosimy odciąć i z dołączeniem należnej kwoty oddać na poczcie.

Unterzeichneter abonnirt hiermit bei dem Kaiserl. Postamt für das laut. Vierteljahr auf die in Posen erscheinende Zeitschrift

„Wielkopolanin“

(Hauptbuch zweite Abtheilung) unter *T.* nr. 127

für 1 Mark.

(Imię i nazwisko): .....

(Mieszkanie): .....

Obige 1 Mark erhalten zu haben bescheinigt

....., den .....

Kaiserl. Post .....

Berlin, 18 marca 1900.

(Ciągnienie przedpołudniowe).

(Numera, przy których wygrana nie oznaczona w nawiasach, wygrywają 160 marek).

63 112 223 99 390 450 87 510 11 813 950 **1**028 513 618 [300] 76 86 957 67 83 **2**128 237 42 438 94 539 830 49 922 **3**064 293 483 547 81 94 614 707 57 830 35 963 **4**110 61 290 313 39 56 412 638 915 [200] **5**016 72 137 77 245 [300] 337 75 411 598 [200] 661 711 18 49 831 68 74 80 963 **6**047 115 213 649 93 97 780 819 86 **7**001 39 137 74 292 374 559 672 741 76 865 **8**014 236 373 78 476 918 **9**096 254 749 60 63 84 93 969 55

10205 8 35 48 383 551 825 69 912 **11**050 71 111 275 370 509 786 829 64 944 **12**005 218 355 504 6 13 39 762 966 **13**017 41 431 753 **14**214 315 82 99 460 700 811 62 **15**001 95 318 92 859 940 **16**045 57 142 203 55 308 898 **17**011 467 573 703 864 **18**113 311 847 471 [200] 686 879 954 **19**134 80 381 407 64 521 641 749 81 938

20099 354 65 87 401 502 677 800 51 934 **21**029 94 395 436 583 719 82 816 46 86 948 **22**106 75 221 344 456 [200] 60 62 92 579 601 857 81 930 43 78 **23**223 59 368 74 404 65 534 725 79 **24**058 131 241 88 369 88 878 926 **25**001 215 495 679 [200] 918 **26**145 220 71 317 497 515 35 620 76 752 96 827 96 986 **27**093 365 498 631 711 19 64 840 **28**067 180 204 359 89 524 73 81 799 **29**069 242 62 63 314 91 638 59 716 812 21 929

30144 61 621 32 60 906 **31**142 86 338 634 712 **32**093 126 215 323 70 429 541 47 [200] 71 645 818 22 940 48 **33**029 91 99 134 252 502 698 724 90 844 **34**152 690 [200] 736 812 33 **35**306 37 64 409 14 18 582 631 **36**171 228 57 64 327 59 85 450 [200] 537 621 88 707 24 51 832 72 87 **37**012 17 111 243 409 595 676 789 873 [200] **38**046 327 95 421 646 745 68 897 **39**075 90 299 307 451 93 576 780 869 971

40003 354 61 400 534 68 [200] 680 746 64 [1000] 812 13 **41**040 59 236 84 324 534 92 733 65 **42**311 41 44 698 **43**106 20 22 255 348 413 596 650 58 914 **44**047 438 63 756 **45**299 348 630 888 939 68 **46**072 226 48 87 [500] 503 676 760 964 [3000] **47**014 102 53 340 490 512 626 [500] 777 96 **48**289 524 663 856 **49**023 145 56 370 464 89 502 14 39 93 652 969 99

50190 761 825 89 [**5060**] 975 **51**067 103 35 366 480 [500] 504 689 768 838 72 [200] 940 90 **52**097 191 271 89 373 518 86 706 31 50 874 **53**019 [200] 20 416 42 713 [200] 48 860 99 945 **54**128 400 596 602 747 823 54 57 **55**008 70 256 659 776 867 **56**016 83 263 351 598 819 24 74 936 46 **57**023 38 44 81 258 309 26 512 657 795 981 **58**103 389 486 635 718 52 61 946 91 **59**081 257 422 653 96 750

60154 376 567 689 98 799 **61**243 390 422 72 519 700 874 968 [300] **62**282 478 [**60 000**] 82 571 723 [500] 833 947 **63**127 412 573 834 **64**032 43 109 208 374 716 46 86 849 74 **65**186 214 85 349 590 722 938 41 93 **66**153 422 66 82 562 679 708 17 26 **67**049 113 247 78 98 376 78 414 702 52 812 33 **68**009 51 55 85 115 19 25 229 399 460 72 79 [200] 82 542 89 639 774 882 937 46 **69**141 234 41 367 436 604 81 [200] 818

70402 11 24 63 503 7 69 698 909 11 **71**120 264 411 679 835 **72**189 290 321 402 62 88 826 **73**248 882 **74**056 118 68 273 390 [300] **414** 40 65 574 626 835 88 969 71 [300] **75**105 316 35 [300] 425 502 776 819 31 944 **76**142 298 344 632 81 778 **77**255 321 37 535 707 879 936 **78**077 147 69 90 202 383 502 619 96 843 80 88 **79**026 86 275 498 568 733 40 76 83 827 62 926 33

80130 85 99 371 609 34 845 **81**208 302 47 480 692 764 813 **82**013 [3000] 52 105 **56** 71 80 301 49 74 604 35 50 86 873 966 **83**080 103 14 215 309 516 [200] 682 756 85 95 **84**113 22 228 348 88 402 12 558 710 23 40 84 96 929 33 36 94 **85**057 126 47 265 320 588 92 753 834 90 911 **86**090 458 624 96 703 [200] 26 34 50 847 67 907 **87**098 543 56 640 47 765 77 818 **88**112 336 37 543 682 **89**009 187 218 379 495 609 783 806 22 967

90161 75 239 352 98 650 769 99 941 **91**039 126 201 302 440 556 61 610 65 711 808 43 925 70 95 **92**025 87 111 23 395 573 607 700 877 79 88 **93**006 254 358 455 565 [200] 683 810 906 **94**306 646 874 984 **95**187 279 621 928 **96**062 144 319 70 91 585 641 60 886 918 **97**107 212 61 302 51 455 848 **98**216 [1000] 34 330 445 71 571 85 713 958 **99**001 130 304 21 51 568 745 814 20 33 926

100121 27 279 390 [200] 495 647 832 **101**088 172 76 341 463 789 848 **102**031 322 53 430 778 927 **103**002 305 484 506 626 733 50 77 89 **104**174 260 310 99 401 11 71 564 654 75 714 51 875 **105**002 14 125 266 395 508 53 99 612 15 95 901 39 **106**052 120 88 562 634 94 820 988 **107**066 94 365 423 704 856 **108**328 43 656 81 88 758 [300] 862 902 37 **109**174 79 287 339 433 40 611 47 79 796 859 906 99

110041 54 170 316 42 60 419 83 861 82 **111**103 50 201 597 782 **112**062 145 77 209 82 360 [200] 552 855 84 964 **113**131 96 469 547 791 822 **114**069 189 225 50 465 745 **115**028 123 31 540 735 908 84 **116**051 220 30 358 847 **117**015 32 51 268 334 414 776 96 **118**055 421 68 545 625 760 [200] 94 843 961 **119**070 491 505 740 56 836 929 [300] 49

120071 99 198 212 [200] 50 369 71 610 758 899 921 **121**032 84 343 452 536 605 [200] 716 811 95 **122**058 101 12 364 477 531 71 661 62 721 816 38 76 **123**054 257 356 672 994 **124**084 227 304 433 545 604 **125**056 85 400 65 504 22 54 613 867 **126**388 528 91 [200] 644 92 835 81 **127**158 255 311 400 63 821 35 [500] 75 **128**013 261 358 525 659 708 895 906 **129**113 697 716 74 823 947

130020 73 460 704 5 808 979 **131**077 [500] 173 228 638 842 63 **132**194 259 77 81 347 725 **133**129 73 230 34 328 459 540 654 99 700 808 938 **134**077 85 526 [200] 656 744 815 17 **135**003 80 184 235 324 49 416 692 [300] 727 63 827 32 **136**018 57 112 231 52 91 445 81 553 615 78 785 823 **137**372 86 474 657 737 58 850 931 77 **138**088 226 344 96 475 99 621 708 **139**029 184 278 312 600 25 785 97 813 35 76

140418 66 661 918 **141**117 29 234 318 52 428 70 90 578 617 36 54 909 **142**268 523 955 **143**112 397 455 60 661 66 798 **144**044 78 351 602 746 74 970 **145**357 432 671 778 [200] 911 **146**124 30 256 78 331 419 [200] 651 837 952 [**147**061 99 106 82 344 61 98 434 541 59 82 866 900 **148**073 409 13 57 502 605 896 940 **149**103 50 83 255 66 501

150097 165 97 283 336 409 505 37 44 642 91 841 58 **151**053 65 76 90 184 284 300 465 92 577 605 44 778 868 903 [3000] 64 91 **152**050 112 236 390 588 613 85 777 91 **153**102 93 314 573 655 86 **154**023 28 86 124 349 497 [200] 770 864 953 **155**287 [500] **156**023 104 820 [300] 55 723 907 **157**225 498 534 884 932 **158**108 543 700 836 922 23 **159**075 258 528 57 774 856 65 936 70

160262 570 634 843 [500] 63 **161**091 188 206 380 452 636 38 859 926 **162**031 225 305 89 91 405 767 811 33 [200] 37 907 9 57 **163**056 78 113 50 86 202 87 443 715 **164**032 45 137 420 21 91 99 634 44 47 716 72 [300] 88 886 999 **165**153 80 346 576 771 822 67 976 **166**034 37 56 81 282 [200] 363 625 712 25 852 925 **167**079 90 183 390 424 528 94 627 [300] 62 740 **168**008 30 188 381 421 533 37 696 705 89 878 912 **169**206 93 94 **416** 19 74 594 764 94 912 31 46 63

170368 488 630 71 86 780 816 22 907 18 **171**054 107 81 228 421 [200] 549 726 843 999 **172**107 94 335 423 27 45 714 23 [200] 868 84 919 72 **173**045 180 **249** 76 397 534 59 86 915 52 **174**018 92 93 458 63 74 **175**233 443 545 738 **176**418 26 544 [500] 633 826 **29** 69 75 915 83 **177**379 604 754 97 810 964 94 **178**105 87 406 751 822 **179**157 261 [300] 88 502 32 95 653 740 **853** **180**055 141 48 99 331 579 927 **181**098 228 [300] 69 76 343 96 [300] 401 501 692 [200] **182**344 80 671 **702** 927 **183**045 334 35 483 84 96 901 21 91 **184**084 296 650 53 722 42 975 **185**004 329 603 722 821 **186**084 87 125 55 640 884 **187**069 77 355 73 425 74 541 **766** 892 913 88 **188**101 53 222 486 502 **189**096 172 **319** 80 456 637 780 807 965 70 75

190153 65 242 77 407 35 49 657 738 42 854 **191**216 88 308 [200] 75 496 556 [200] 623 45 833 83 967 **192**360 414 85 565 91 718 885 **193**094 187 484 760 808 47 **64** **194**342 62 78 496 599 696 767 73 93 894 915 **195**026 53 129 468 556 97 819 971 **196**001 148 97 317 52 **540** 693 774 84 **197**134 91 203 75 775 878 987 **198**001 **39** 190 236 352 411 26 71 509 16 966 88 **199**072 199 **269** 378 420 603 948

200024 174 77 350 402 40 573 620 28 84 763 86 **891** **201**006 167 72 261 474 761 811 66 79 950 **202**230 **513** 50 80 702 64 802 40 **203**041 205 322 46 85 799 804 **915** 76 **204**029 476 683 723 54 84 879 904 14 76 **205**002 7 [200] 36 51 130 52 484 500 17 25 643 728 822 **965** **206**170 78 212 438 77 625 93 728 81 804 99 905 **78** **207**076 171 302 30 58 61 484 716 82 92 859 **208**129 205 97 369 [200] 492 562 65 614 [200] 762 816 60 **992** **209**054 59 814 38

210226 302 447 50 84 668 797 813 39 918 36 **211**161 443 566 612 858 **212**102 259 362 95 565 625 63 **765** **213**021 49 85 375 442 62 65 526 53 92 634 67 746 **967** **214**017 50 476 531 729 979 **215**031 140 253 312 **486** 508 21 61 [200] 65 927 92 **216**083 177 210 340 462 **548** 617 24 31 43 [200] 70 81 745 62 891 **217**126 55 64 **69** 347 512 685 757 848 52 935 **218**130 95 **475** 593 678 **746** 83 **219**037 208 35 313 82

220000 427 516 713 88 865 953 89 **221**207 99 **483** 562 65 602 99 768 830 907 23 68 **222**120 57 68 **463** **539** 637 75 728 994 **223**102 9 93 254 428 46 744 832 57 **70** 913 **224**281 414 26 512 652 947 **225**137 91 297 362 64 449 542

Im Gewinnrade verblieben: 1 Gewinn zu 45 000 Mk., 1 zu 30 000 Mk., 2 zu 5000 Mk., 5 zu 3000 Mk., 9 zu 1000 Mk., 19 zu 500 Mk.

Berichtigungen. In der Liste vom 17. März nachmittags lies 23 454 statt 23 757 und 83 544 statt 82 544, in der Liste vom 18. März vormittags 40 577 statt 70 577.

Berlin, 18 lutego 1900.

(Ciągnienie popołudniowe).

(Numera, przy których wygrana nie oznaczona w nawiasach, wygrywają 160 marek.)

96 294 **302** 497 513 738 [200] **52** **1142** 77 208 99 300 792 [200] **2061** [200] 76 81 91 141 76 [200] 86 267 413 88 620 701 23 82 90 862 **71** **3334** 81 665 869 944 **4031** **51** 92 118 315 [200] 503 655 720 842 5030 49 [200] 59 146 348 431 538 64 619 87 93 97 871 **6162** 314 443 79 88 572 690 [200] 713 991 **7078** 253 57 415 526 40 61 778 [500] **8389** 92 411 559 619 76 730 817 74 **9543** 711 30 802 966

10015 71 364 735 36 **11**026 131 248 67 69 435 773 [200] 810 75 935 47 **12**030 42 170 356 59 463 589 91 730 91 95 802 38 904 **13**222 63 94 [300] 308 89 597 678 822 **14**040 63 85 235 597 850 90 **15**069 268 72 73 514 606 98 824 983 **16**021 46 84 143 59 842 59 **17**019 101 54 450 92 709 71 [200] 924 **18**005 152 284 89 90 341 400 21 657 **754** 58 859 64 89 **19**007 46 340 [300] 47 421 731 809 32

20283 373 97 587 95 650 65 810 52 65 **21**004 104 679 868 935 **22**043 150 79 216 24 33 40 544 81 94 672 726 59 846 932 **23**081 122 269 90 317 582 89 823 40 **24**038 208 490 688 703 815 65 946 [200] 53 **25**010 39 258 460 623 62 707 895 **26**467 88 95 527 97 616 763 915 **27**116 31 311 566 621 774 [200] 868 [200] 961 **28**047 116 341 67 405 77 532 611 73 750 815 952 73 95 **29**154 231 610 96 866 915

30013 118 50 304 **478** 97 619 851 **31**066 163 236 302 45 520 628 73 830 939 **32**060 [200] 66 322 67 490 527 778 807 28 **33**047 [300] 101 10 239 342 545 48 709 862 [300] 905 **34**046 339 92 413 648 62 796 858 **35**094 185 234 709 38 858 924 74 **36**116 594 607 815 23 990 **37**557 626 840 **38**505 7 **94** 611 37 60 95 819 **39**008 34 127 225 320 566 90 638

40100 281 89 336 77 413 26 532 [1000] **66** 651 854 72 933 86 **41**327 47 61 524 74 89 608 936 89 **42**140 [200] 72 458 96 598 605 727 843 **43**064 180 96 217 35 60 89 625 870 902 12 **44**010 98 [300] 481 724 89 870 943 **45**062 212 [200] 87 97 480 557 63 640 771 814 37 61 **46**010 84 167 316 28 401 27 502 10 69 73 888 **47**194 252 69 448 535 54 65 69 615 71 [200] **774** 87 836 47 967 **48**075 208 33 39 67 354 91 456 77 579 825 **49**200 558 820

50173 301 21 89 **693** 729 94 920 **51**382 453 855 89 919 **52**089 112 265 73 567 705 7 54 58 86 812 **53**046 437 863 66 910 **54**165 240 472 565 782 804 906 **55**105 223 310 502 676 775 809 14 22 962 **56**064 407 15 758 913 21 86 **57**040 151 75 444 51 99 552 620 65 72 719 881 84 932 59 **58**016 42 200 312 56 436 643 941 **59**056 177 259 343 70 590 650 68 81 765 98 815 44 [300] 78

60054 92 250 905 **61**060 145 98 291 513 67 86 662 763 936 **62**085 157 295 330 43 [1000] 473 762 817 **63**041 86 [200] 178 233 38 389 403 609 710 17 **64**137 [1000] 844 924 **65**108 481 568 628 757 61 838 909 50 **66**009 46 372 476 578 620 27 807 917 **67**102 83 **487** 691 **68**007 363 583 603 84 887 **69**151 341 413 59 680

70312 **71**004 144 281 82 504 648 52 719 21 [200] 97 984 93 **72**044 [200] 216 515 964 70 **73**329 404 52 58 586 95 616 83 99 899 924 **74**180 230 77 453 617 41 804 31 52 55 976 **75**219 516 874 **76**028 88 272 [300] 493 510 707 862 **77**555 631 74 719 971 **78**044 48 555 **79**011 166 283 328 500 44 84 602 750 833 42 45 931

80635 719 **81**010 33 146 217 21 57 78 353 441 83 595 654 747 **82**148 278 410 95 522 80 649 755 **83**070 85 129 33 242 90 375 605 796 827 **84**033 153 426 90 500 59 660 892 927 **85**074 115 55 291 98 560 61 872 **86**028 282 87 361 72 547 651 92 768 897 **87**206 317 36 400 83 548 639 57 999 **88**016 73 238 [200] 424 94 537 75 637 38 754 78 **89**150 92 346 506 **43** 57 600 40 89 821 44

90010 187 206 65 321 53 410 60 785 959 64 **91**043 298 328 415 47 573 828 **92**094 115 17 84 [200] 88 99 257 [500] 75 307 543 89 **714** 25 839 **93**402 [500] 778 906 **94**156 294 332 85 459 613 32 69 701 39 64 98 968 **95**215 69 387 541 97 729 840 80 931 **96**196 476 652 69 724 72 73 814 25 87 **97**337 401 736 913 92 **98**014 50 174 327 403 84 689 839 53 916 **99**010 517 70 662 752 970

100118 206 365 74 75 [300] 83 493 666 772 **101**043 45 188 604 78 [300] 798 834 **102**004 140 254 300 419 602 840 63 911 28 51 79 **103**007 69 [**5000**] 150 269 648 951 82 **104**102 9 17 368 565 92 783 862 79 903 **105**010 66 210 314 34 502 69 742 848 **106**266 301 14 543 78 82 859 **107**519 28 608 25 816 918 23 [200] 46 **108**316 417 64 641 785 866 **109**027 81 223 30 44 629 58 867 938

110279 471 670 889 995 **111**019 95 132 390 93 468 532 77 773 94 **112**040 159 336 590 746 804 944 [200] 79 **113**176 476 650 55 751 90 **114**010 17 96 328 493 572 650 744 963 **115**232 349 76 98 479 538 45 628 879 990 **116**113 32 42 86 **543** 738 **117**126 298 329 405 35 503 51 668 987 **118**418 33 72 818 22 **119**024 151 261 70 363 465 540 660 87 757 78 978 99

120115 316 488 699 850 56 75 903 [200] **121**103 66 76 271 323 62 698 834 63 947 49 65 96 **122**016 64 176 84 282 307 438 517 69 622 746 77 92 836 966 75 **123**055 82 283 [1000] 93 563 763 67 800 981 **124**095 245 91 394 449 505 63 614 66 713 27 97 **125**086 131 509 69 623 59 746 845 [200] 56 **126**161 310 **494** 571 713 31 39 61 **127**083 [200] 223 [200] 58 303 64 409 15 611 961 **128**011 144 789 880 **129**241 63 393 718 56 877

130141 203 65 328 681 893 **131**029 141 329 651 79 741 51 **132**025 52 103 80 403 79 576 630 733 [200] 814 938 45 **133**064 87 103 24 467 623 707 12 851 966 **134**221 515 54 810 **135**145 229 364 80 415 58 [200] 74 519 34 762 856 961 **136**119 414 38 [200] 866 941 62 **137**035 396 800 [1000] 903 86 **138**141 87 349 518 56 617 930 36 46 **139**023 40 113 53 236 322 28 512 739 886 953 54

140054 165 669 80 747 812 940 **141**082 126 471 502 77 665 840 947 **142**125 50 231 314 495 522 70 718 36 41 995 **143**064 154 291 491 620 778 854 **144**064 81 317 68 85 512 88 706 73 869 904 82 **145**057 174 434 512 672 769 838 982 **146**020 50 90 180 293 97 324 564 85 93 709 927 94 **147**118 208 45 91 94 413 49 723 92 834 [300] 977 **148**081 248 310 18 92 94 506 655 720 49 867 83 941 57 **149**126 55 258 372 86 548 65 756 77 813 986

150721 40 48 62 804 994 **151**037 755 893 **152**082 222 315 44 425 87 794 811 980 **153**229 409 25 80 **614** 39 797 918 54 **154**110 97 353 405 547 78 674 869 **93** **155**029 170 207 448 672 788 831 45 47 985 **156**032 53 238 323 60 65 683 94 827 91 998 **157**036 217 40 327 458 687 89 727 875 936 **158**228 71 307 44 68 70 **407** 64 533 78 81 87 97 713 856 **159**134 237 53 63 64 462 505 880 966 [300]

160053 63 326 43 663 888 **161**101 65 264 418 **46** 97 712 26 809 944 **162**072 74 191 246 372 567 708 **813** 83 **163**302 472 675 701 72 **164**511 [200] 621 701 **877** **165**628 760 803 908 35 69 87 98 **166**060 69 89 477 **548** 61 89 756 868 82 910 **167**110 44 207 9 66 577 620 46 885 962 **168**024 78 205 324 43 529 99 **743** 69 70 [200] 99 900 71 75 **169**001 59 364 86 685

170210 82 91 756 70 957 **171**012 63 306 741 912 **172**000 202 89 440 579 632 59 93 906 22 **173**001 **110** 12 205 460 520 21 725 893 **174**087 153 250 352 400 **54** 89 731 41 81 83 924 36 77 **175**113 301 75 80 519 44 94 722 47 805 914 **176**012 26 101 39 57 560 65 649 712 81 808 929 87 **177**152 228 639 **178**125 49 237 **339** 427 535 70 94 636 777 818 79 960 **179**232 924 85

180016 59 140 284 319 563 91 98 646 803 **181**128 325 473 633 792 861 **182**062 186 242 60 328 **410** **608** 43 **183**189 210 34 **44** 74 357 59 550 72 **184**476 81 539 615 732 817 [200] 32 75 92 **185**128 44 51 202 43 [200] 337 454 521 784 **186**167 277 [500] 317 51 815 18 56 75 980 **187**007 36 54 234 368 526 52 661 82 85 92 785 **845** 930 **188**105 481 503 22 879 924 [200] **189**031 44 **181** 95 274 454 69 83 539 832 81

190143 213 16 94 423 506 952 **191**134 43 228 [200] 326 64 88 554 765 850 968 99 **192**186 249 352 450 501 21 634 38 737 91 810 [300] 943 **193**334 93 94 463 **538** 891 **194**147 79 [1000] 261 76 337 427 59 63 691 762 **82** 875 **195**367 438 896 **196**095 114 454 634 736 872 **76** **197**081 [200] 83 281 386 [200] 551 708 44 71 874 933 70 **198**167 389 409 724 54 91 837 77 95 914 32 43 **199**034 37 160 74 209 35 [300] 92 341 [300] 70 83 404 99 **536** 677 85 803 58 911 [300]

200223 92 399 429 69 556 86 91 715 819 921 **201**020 64 73 193 221 29 59 327 544 732 35 839 939 **202**010 83 93 354 415 750 861 72 **203**100 67 223 86 [200] 98 341 88 446 599 625 56 62 95 836 39 903 30 62 **204**137 **258** 595 623 **205**281 514 634 44 71 79 859 [500] **206**034 146 [300] 92 200 4 343 431 [300] 551 652 56 69 96 **739** 936 **207**002 52 219 46 328 441 523 **208**150 551 871 75 78 **209**090 190 444 [300] 78 500 855 999

210054 278 446 538 613 824 77 78 944 **211**009 **546** 99 623 39 826 62 72 [200] 927 **212**000 74 157 200 **365** 519 75 635 739 859 72 93 922 77 **213**186 269 394 **436** 48 564 618 78 90 858 957 **214**044 101 237 55 448 50 **55** 538 641 57 722 64 86 848 947 **215**529 650 54 724 72 **216**053 84 106 209 17 537 77 629 738 848 63 **217**015 298 330 85 829 92 980 **218**378 425 521 706 829 43 **66** 942 96 **219**080 152 320 708 39 49 54

220028 30 [500] 80 107 27 258 748 [1000] 896 **916** **221**040 58 89 259 344 432 513 636 916 **222**004 **198** 209 45 351 501 616 [300] 754 910 **223**119 **228** 336 **86** 488 977 81 **224**078 71 145 51 210 398 [300] 498 530 **83** 679 750 862 **225**027 220 **23** **43** **47** 330 57 481 593 601

Im Gewinnrade verblieben: 1 Gewinn 45 000 Mk., 1 zu 30 000 Mk., 1 zu 5000 Mk., 5 zu 3000 Mk., 2 zu 1000 Mk. 13 zu 500 Mk.

Kalinowski & Dychtowicz, handel bławatów, płótna, stołowizny i fabryka bielizny,

Poznań. Stary Rynek nr. 53|54 (przy narożniku ulicy Jezuickiej).

Przewidując niebywałą drogość na wełny, bawełny i płótna, pozawieraliśmy zawczasu układy z fabrykantami, skutkiem czego jesteśmy w możności sprzedawania większej części naszych towarów po dawniejszych tańszych cenach. Polecamy na obecną porę po najtańszych cenach: **Wielki wybór czarnych i kolorowych materyi na suknie.** (1682

Fantazyjne materye angiel. metr po 68, 100, 120, 150, 188, 225 fenigów.
„Loden" 95—120 cm. szeroki, metr po 90—150 fen.
Alpaki 100—120 cm. szer., metr po 150, 225—270 f.
Crêpe-Beige i Taft-Beige metr po 75, 90, 120, 135, 150, 225 fenigów.
Covertcoat 100—120 cm. szer. metr po 225—350 f.
Crêpon i Frisée metr po 3, 3,50, 4 marki.
Materye jedwabne przerabiane, metr po 120, 135, 150, 225 do 450 fen.

Suknie odpasow., roba 12,50, 15,50, 16,50, 17, 18, 21 m.
Materye gładkie Croisé, Foulé, Crêpe i Cheviot, metr po 80, 90, 100, 120, 150, 200, 225, 250, 300, 350 fen.
Materye w kratki i szkockie po 75, 83, 90, 100, 120, 150, 225 fen.
Perkale, batysty, zefiry, rypsy „Cotale," „Organdy," **satynety, mousseline de laine** w ślicznych nowych deseniach.
Jedwabie, aksamity, plusze i manchestry.

Halki. Chustki i zarzutki.
Firanki, portyery, chodniki, dywany i linoleum.
Płótna, stołowiznę, ręczniki.
Linony, madapolamy, szyrtyngi, adamaszki.
Płótna i dreliszki na pościele.

Gotową bieliznę damską, męzką i dziecięcą.

W poniedziałek, dnia 19 marca rb. o godz. $^3/_4$10 na wieczór zasnął w Bogu po długich lecz ciężkich cierpieniach opatrzony św. Sakramentami mój najukochańszy mąż i nasz drogi ojciec ś. p. (1695

Nikodem Cichocki

w 49 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 23 b. m. o godz. 3 po poł. z Zakładu Sióstr Miłodzierdzia; o czem krewnym i znajomym donosi strapiona

żona z dziećmi.

W niedzielę dnia 18 marca rozstał się z tym światem w 43 roku życia nagle, gdyż przejechanym został maszyną koleji żelaznej ś. p. (1689

ROMAN STACHECKI

(Ranziermeister) w Prenclau. Zwłoki sprowadzone będą w środę 21 bm. a pogrzeb nazajutrz z Zakładu św. Józefa o godzinie 3 po południu; o czem donosi stroskana i w smutku pogrążona żona wraz z 5-ciorgiem dzieci

Jerzyce, dnia 20 marca 1900. **Stachecka.**

Butelka 1,50 mk

Złotym medalem premiow. środek w Berlinie w r. 1896

Pedagrę, darcie w kościach, łupanie w głowie itp.

usuwa się zaraz skutecznie przez nacieranie (1683

Esencyą z kasztanów, wyrabianą przez **Ludwika Dwersteg jun.,** Borghorst i. W.

Do nabycia w aptece **J. Jasińskiego,** Poznań, Stary Rynek nr. 75, naprzeciw odwachu. Telefonu nr. 485.

Liczne świadectwa.

Na sprzedaż Kolejki polne Do wynajęcia

polecają najtaniej

Tow. akc. dla kolejek polnych i wązkotorowych 1522

dawniej Orenstein & Koppel

Poznań, ulica Berlińska nr. 14.

Zgłosiło się w ostatnim czasie do nas kilku reflektantów na dzierzawy większe lub mniejsze. Wskutek tego prosimy Szan. właścicieli ziemskich, którzy mają zamiar posiadłość swą w całości lub częściowo **wydzierżawić,** by ze szczegółowemi ofertami do nas się **jak najspieszniej** zgłosili. (1596

Zwracamy szczeg lnie uwagę na to Przewielebnemu Duchowieństwu, ponieważ kilku reflektantów życzy sobie właśnie dzierżawy probostw.

Spółka Rólników Parcelacyjna,

Poznań, ul. Wilhelmowska nr. 18 parter.

Służąca Polka potrzebna od 1 kwietnia do Berlina na 45—48 tal. Koszta podróży zwrócę. (1655

St. Komorski.

Berlin O. Rigaerstr. 138. III.

Migdały, rodzynki, sułtanki i korynty

w wielkim wyborze poleca

J. N. Leitgeber.

Polecam na porę wiosenną i latową moją **pracownią sukien damskich** podług najnowszych żurnali. Z szacunkiem

M. Borowiak,

Poznań, ul. Bramkowa nr. 4, I p.

Szparagi

flance 1 roczne, silne, w piasku chodowane Ruhm von **Braunschweig** 100 sztuk 1,00 mk., z **Argenteuil** rychłe 100 sztuk 1,20 mk., **Machonie** 5 letnie krzaczkowate 100 sztuk 5,00 mk. **Bluszcz** 3 letn. z wolnego gruntu 100 sztuk 5,00 mk. poleca o ile zapas starczy, tylko za gotówkę.

Zarząd ogrodu, Wydawy p. Poniec (Punitz).

Gościniec

obszerny murowany z dwoma morgami roli, stodołą szopą i komornickim domem w wielkiej polskiej wsi w powiecie Toruńskim jest natychmiast do sprzedania pod korzystnemi warunkami za 17,500 mk. Zgłoszenia przyjmuje ekspedyc. Wielkopolanina pod nr. 1701.

Sprzedaż drzewa

opałowego!

W **środę, dnia 28 marca** przed poł. od godz. 10 sprzedawać będę najwięcej dającemu w oberży **w Promnicach** (Prämnitz) **290 kupek gałęzi, 770 sążni drągowiny** z porębu mego w blizkości Promnic. Ostateczny termin zwózki 1 października rb. (1673

Ernest Gaumer.

Około 300 kwadrat. metrów

desek topolowych

$^3/_4$ $^4/_4$ $^5/_4$ $^6/_4$ są na sprzedaż fr. Poznań. Zgł. uprasza się do eksp. Wielkopolanina pod nr. 1686.

Restauracya

w dobrym biegu i w ożywionej części miasta jest pod korzystnemi warunkami zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. 1685.

Kupno okolicznościowe:

Pianino z fabryki Quanta w dobrym stanie bardzo tanio do oddania **ul. Szewska 13. I,** od 2—3 w południe. (1693

Wolant nowy jest tanio na sprzedaż. (1608

L. Baranowski,

Poznań, ul. Długa nr. 3.

Maryanna Pospieszyńska

św. Marcin nr. 32,

poleca się do prania lub do posł.

„Maison de Paris,"

ulica Fryderykowska nr. 25 szuka podręcznej **staniczarki** natychm. albo od 1 kwietnia rb. Uczennice przyjm każdego czasu

---

Tylko biegła staniczarka znajdzie od 1 kwietnia stałe zajęcie i dobrą płacę. u St. Klarowicz, Stary Rynek 85. II. (1687

---

2 czel. siodlarskich

znajdzie stałe zatrudnienie. (1688

W. Urbański

w Poznaniu, ul. Podgórna nr. 13.

Parobka

młodego, kawalera, najchętniej zamiejscowego przyjmie za dobrem wynagrodzeniem do piekarni na stałe z dniem 1 kwietnia r. b. (1618

Cukiernia

A. Pfitznera,

Poznań, Stary Rynek nr. 6.

Ucznia syna porządnych rodziców chcącego wyuczyć się ślusarstwa maszynowego przyjmie zaraz **St. Motliński,** Wilda, ul. Wilamowitza nr. 30 per Poznań.

Ucznia

silnego przyjmę od Wielkanocy do mego browaru parowego (1699

W. Łukowski, Rawicz.

Gospodarstwo

około 35 mórg pszennej ziemi, włącznie łąka z torfem, tuż przy kolei w Pamiątkowie tanio i pod korzystnemi warunkami do sprzedania. Bliż. szczegółów udzieli p.

Augustyniak, oberżysta w Pamiątkowie. (1649

Chłopca, syna porządnych rodziców, chcącego się wyuczyć dobrze piekarstwa i różnych ciast, przyjmie zaraz **Władysław Miśkiewicz,** mistrz piekarski w Inowrocławiu, ulica św. Ducha 7.

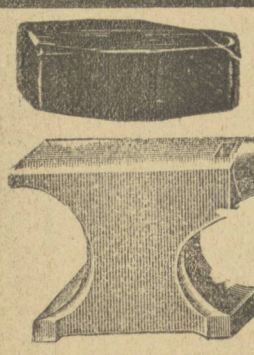

Miechy kowalskie

maszyny do wiercenia, kowadła, śrubsztaki, **klupy, młoty** (2929 i wszelkie narzędzia dla kowali-maszynistów poleca pod gwarancyą i po tanich cenach

T. KRZYŻANOWSKI,

Poznań, ul. Szewska nr. 17.

Fr. Chocieszyński,

Poznań, ul. Wodna nr. 15,

wykonuje tanio i gustownie:

Ustawy dla towarzystw i cechów, formularze, kwity, rachunki, noty,

tabele gospodarcze i fabryczne,

cyrkularze, listy polecające,

zaproszenia na śluby

i zabawy,

programy, karty wizytowe, afisze,

oraz wszelkie inne druki.

Drukarnia i ekspedycya:

„Wielkopolanina," „Biblioteki Powieści" i „Pasieki."

Subjekt

wydoskonalony w handlu żelaza i art. budow. biegły ekspedyent obecnie w miejscu szuka od 1 kwietnia rb. odpowiedniej posady. Łaskawe oferty uprasza się do eksp. Wielkopolanina po nr. 1628.

---

2 chłopców

synów uczciwych rodziców, którzy od Wielkiejnocy przestają chodzić do szkoły, mających chęć wyuczyć się golarstwa i fryzyerstwa, przyjmie (1532

J. Jankowski, Poznań, plac Wroniecki nr. 7.

Franc. i styryjskie

Pulardy,

młode kurki,

młode indyczki,

perlice.

Kapłony.

Sałatki francuzkie,

ogórki świeże,

kalafiory,

młode kartofle,

pomidory.

Kwiczoły.

Kawior carski

nie solony poleca

Leon Szczawiński,

w Bazarze.

Szynki wędzone

z naszych świń, zadnie (kilkanaście centnarów) ma na sprzedaż hurtownie i detalicznie. (1690

Stanisław Raczyński,

mistrz rzeźnicki w Mur. Goślinie.

Matka nie mająca sposobu wychowu dzieci, **chłopców** chce oddać je za własne. **Antonina Proch,** ul. Ślusarska 6. III ptr.

Młyn wodny i gospodarstwo

100 mórg wielkości w prowinc. Pozn. przy granicy Ślązkiej blizko miasta, koleji i szosy, już 40 lat w mojem posiadaniu, zamyślam według podeszłego wieku sprzedać. Budynki murowane, zabezpieczone na 17500 marek. Młyn ma 3 złożenia i walce. Rola bez wyjątku dobra. Piękne położenie. Dla łatwiejszego okupienia się, da się cała posiadłość także na 2 części rodzielić. Cena w całości przybliży się do 11000 talar. Wpłata podług ugody. Posiedziciel **Józef Łabęcki,** młyn Korzeń pod Kempnem (Poznań). (1670

Przestroga!

Proszę mojemu mężowi **Nikodemowi Sarbaczewskiemu** z Winiar nic nie pożyczać, bo ja za to nie odpowiadam. **Katarzyna Sarbaczewska.** Winiary, d. 20. 3. 1900.

Młodego subjekta

do handlu tow. kolonialnych i krótkich, przyjmie od 1 kwietnia 1900 r. (1665

T. Łukaszewski,

Raszków.

Młodego subjekta

również

ucznia

do handlu tow. kolonialnych i destylacyi przyjmie od 1 kwietnia r. b. (1574

L. Siemianowski

w Strzelnie.

---

2 mularzy

którzy potrafią szybko płyty cementowe na chodnikach układać, przyjmie za wynagrodzeniem 45 fen za godzinę. Praca trwa całe lato. **S. Barczyński,** mistrz brukarski, ul. Strzałowa nr. 2.

---

10 uczni, synów uczciw. rodziców, którzy mają chęć wyuczyć się brukarstwa i kamieniarstwa w twardym granicie, przyjmie zaraz **S. Barczyński,** mistrz brukarski i kamianiarski, Poznań, ulica Strzałowa nr. 2. — Wynagrodzenie za pracę będzie: w 1 roku 1 mk. na dzień 10 godzinnej pracy, w 2 r. 1,50 mk., w 3 r. 2,50 m., w 4-tym roku 3,00 mk. (1692

UCZNIA

z odpowiedniem szkólnem wykształceniem przyjmie od 1 kwietnia rb. (1626

St. Witaszek,

handel towar. kolonialnych, drogerya i destylacya w Śmiglu.

Do mego handlu towarów łokciowych i krótkich potrzebuję od 1 kwietnia rb. (1647

UCZNIA

R. Szczodrowska, Buk.

Nakładem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny Józef Szmyt w (zastępstwie) w Poznaniu.